



Roskilde Festival – Ny uomgængelig bog om det orangehovedede fabeldyr

Publiceret 28/11/2020 i [Kultur/Kulturhistorie](#) af [Jan Eriksen](#)

ROSKILDE FESTIVAL // BOGANMELDELSE – Egentlig skulle bogen *De sidste drømmere* være udkommet tidligere i år. Men i anledning af aflysningen af årets Roskilde Festival udkommer den først nu. Det er et digert værk på 300 sider, skrevet af journalist, kritiker og kommentator på Weekendavisen Anna Ullman. Med en kombination af analyse, observation og kommentar har forfatteren skrevet en bog, der bør læses af alle med interesse for festivalen, specielt, og interesse i rockmusikkens udvikling, generelt, mener POVs musikredaktør Jan Eriksen.



Gennem de seneste 50 år er der nedfældet mange, mange ord i forsøg på at beskrive, hvad det egentlig er med det orangehovedede fabeldyr på [Dyrskuepladsen i Roskilde](#). Herunder en stor håndfuld bøger – selv en koks oplevelser backstage på Roskilde Festival er der udkommet en bog om. Anna Ullmans *De sidste drømmere* var egentlig timet til at udkomme nogenlunde samtidig med festivalen, der skulle have fejret dette års 50 års jubilæum.

Den blev jo aflyst, og nu udkommer bogen så tillempet den nye situation – med en epilog om [Roskilde Festival](#) i coronaens skær.

Paradokset mellem hippiedrøm og musikkens rolle heri og påvirkningen fra det omgivende kommercielle, kapitalistiske samfund i konstant forandring går som ovennævnte orange tråd hele vejen gennem de 300 sider. Ja, det er et digert værk

Ullman er kritiker, journalist og kommentator på Weekendavisen med, som, det står på bogens omslag, “interesse for kulturanalyse og brudfladerne mellem kunst, pop og politik”. *De sidste drømmere* er skrevet med forfatteren i alle de nævnte roller.

I den, som resten af bogen, meget velskrevne prolog skriver Ullman, at, “det er den komplekse vekselvirkning mellem tilpasning og omvæltning, jeg forsøger at placere bogen i (...) den orange tråd fører os ud på en snørklet vej gennem skiftende opfattelser af frihed, ufrihed, vildskab og tryghed, kommercialisering og autenticitet, frivillighed og selvrealisering, fællesskab og individualisme”.

Lyder det tørt? Det er det – stort set – ikke. Det er sjældent, videnskab rimer på lidenskab. Men *De sidste drømmere* er skrevet med en fin og sober balance mellem social-, kulturpolitisk og anden analyse, kommentar, kritik og vilter fascination af den årlige fest.

Man fornemmer forfatterens tilstedeværelse i det orange slaraffenland. Og de mange herlige fotos gør deres til, at denne læser selv mærker en rem af den orange hud. Måden hvorpå, Anna Ullman formår at sammenflette objektive facts, analyse og observationer og skarpe subjektive holdninger er direkte imponerende.

Ullman gør det klart, at hun skriver fra en position på trinbrættet mellem festivalpladsen og virkeligheden. Indefra og udefra. Fra den position kan hun forholde sig kritisk, også til festivalen. Det er *hendes* bog.

Som sådan vil der uundgåeligt være pointer og passager, som man som læser har lyst til at diskutere med. Indimellem højlydt. Det gælder også forfatterens fravalg. Det kan ikke være anderledes.

Er en t-shirt med Sting-citatet “How fragile we are” patetisk, eller er den frase i virkeligheden dét, vi kan tage med fra den tragiske ulykke ved Pearl Jam-koncerten i 2000, kogt ned i en terning?

Ligesom jeg i forbindelse med al mulig anden kulturel tilegnelse foretrækker det, har jeg læst bogen på dens egne præmisser.

I øvrigt diskuterer forfatteren også enkelte steder med sig selv. Er f.eks. en t-shirt med Sting-citatet “How fragile we are” patetisk, eller er den frase i virkeligheden dét, vi kan tage med fra den tragiske ulykke ved Pearl Jam-koncerten i 2000, kogt ned i en terning?

Mellem hippiedrøm og kapitalisme

Den første Roskilde Festival blev afholdt i 1971. Den første festival, som vi kender den, i 1972. Paradokset mellem hippiedrøm og musikkens rolle heri og påvirkningen fra det omgivende kommercielle, kapitalistiske samfund i konstant forandring går som ovennævnte orange tråd hele vejen gennem de 300 sider.

Ja, det er et digert værk. Ullman strør om sig med billeder, der afspejler dette paradoks. Jeg holder meget af anekdoten om de efterretningsagenter, der besøgte den første festival iført blå briller, så alle kunne se, at de repræsenterede *The Man*, som festivalen var et oprør imod. Meget dansk. Meget Olsen-Banden.

Det handler om påvirkning både af festivalens musikprogram fra Lirum Larum på plakaten i 1971 til Taylor Swift på den festival, der ikke blev afholdt i år. Fra folk/rock som manifestation over 90ernes MTV- og bryggerisponserede kommerzialisme frem mod nutidens eklekticisme.

En journalist, der i 1995 beskriver sin teenageagtige oplevelse af synet at en ung, nøgen kvinde ved sin første festival, bedrev, viser det sig, *kussemysticisme*. Så kan han lære det

Sympatisk nok har den ene af de to initiativtagere til den første festival fået rollen som en perspektiverende stemme, der med jævnlige mellemrum stikker hovedet frem i bogen. Han får ligefrem de sidste ord helt omme på side 281. Fremfor at være kronologisk er bogen inddelt i tre hovedkapitler, “Et meget langt 68”, “Festivalens rum” og “Musikken”.

Der er en del *call backs* tilbage til de første festivaler i bestræbelserne på at udbygge præmissen. Det betyder, at man som læser må leve med nogle gentagelser og underbyggelser af underbyggelser.

Men i det store billede er *De sidste drømmere* en stærk bog. Jeg kan godt lide de passager, hvor Ullman er skarp. Som hun er i en passage, hvor hun illustrerer, hvor besynderligt der blev talt af visse, bl.a. festivalledelsen, i efterslippet af katastrofen i 2000. Der var åbenbart folk, der mente noget i stil med, at "livet er farligt, og vi skal jo alligevel dø".

Så det var de ni dødes egen skyld? Det alene siger noget – skidt – om det passionerede forhold, mange har til den festival. I øvrigt hører det med, at "hændelsen", som man foretrækker at kalde det på festivalen, førte til meget store forbedringer af sikkerheden, ikke bare i Danmark.

Anna Ullman er feminist. Med sin feministiske synsvinkel gennemgår hun maskuliniseret musikprogramlægning, festivalomtaler og adfærd i teltejrene og foran scenerne på festivalen. En journalist, der i 1995 beskriver sin teenageagtige oplevelse af synet at en ung, nøgen kvinde ved sin første festival, bedrev, viser det sig, *kussemysticisme*. Så kan han lære det.



ROSKILDE FESTIVAL – FOTO: FLICKR

Om ikke andre finder *jeg* det lærerigt at læse. I år tre efter #MeToo skælver jorden stadig under kulturen i bred forstand. Det er måske på tide, at den respekt, man(d) forlanger af systemerne og alt muligt andet, også gælder den måde, man selv optræder på. Som forfatteren skriver, er grovheden i 90ernes (og de foregående årtiers) anti-establishment komik og subkultur længe siden.

De sidste drømmere kan anbefales til alle, der interesserer sig for Roskilde Festivalens udvikling gennem årene

Uden at det har noget med denne bog at gøre, tror jeg, en af de kommende diskussioner bliver, om grovheden måske nærmere ramte nedad end opad. Rock(kalder jeg det stadig)branchen er i udvikling på alle parametre. Og sådan er det.

De sidste drømmere kan anbefales til alle, der interesserer sig for Roskilde Festivalens udvikling gennem årene.

Det rigtig fine ved denne bog er, at den kan læses som en beskrivelse af sammenhængen mellem udviklingen i moderne rockmusik under indflydelse af det omgivende samfund, uanset om man interesserer sig for Roskilde Festivalen eller ej.

Hvis det er med den på, er *De sidste drømmere* den mest interessante – og i øvrigt eneste – rocksociologiske bog, jeg har læst, siden Simon Friths *Rocksociologi*.

Anna Ullman: *De sidste drømmere* – Roskilde Festival i et halvt århundrede. Gads Forlag

Topfoto: Orange Scene, Roskilde Festival. Wikimedia Commons.

- JAN ERIKSEN
- SENESTE ARTIKLER

Jan Eriksen (f. 1958) er oprindeligt uddannet bibliotekar, men har arbejdet som journalist og redaktør siden midten af 80'erne. Først på det dengang nystartede Gaffa, hvor han var redaktør i 1986-88.

Fra 1988 til '94 var han drivkraften bag etableringen af ungdomsmagasinet Chili. Siden har han arbejdet på BT i flere funktioner senest som musikredaktør og kulturredaktør på BTMX.

Eriksen har igennem årene især skrevet om musik, men også film, teater, musicals, tv, Melodi Grand Prix, revy og stand up-comedy. Han har desuden udgivet, redigeret og fungeret som konsulent på flere bøger, både fagbøger og romaner, senest krimien 'Alt det, som ingen ser' (People's Press, 2017).

Spørger man ham om højdepunktet i hans karriere, vil svaret til enhver tid lyde: 'At have opfundet navnet 'Kryddersildene' om Spice Girls.' Hvis du vil bidrage til Jans løn på POV kan du donere til hans Mobile Pay: 22 64 82 35